

Jaarverslag 2024

Belangenbehartiging

politieke dossiers

Belangenbehartiging door de VVSG

1. VVSG: de belangenbehartiger van en voor lokale besturen

Naast de dagelijkse dienstverlening, de organisatie van studiedagen en vormingen en de productie van tal van publicaties, is het opkomen voor de belangen van de Vlaamse lokale besturen een kernopdracht voor de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten. Dit leidt elk jaar tot vele tientallen beleidsdossiers die worden aangekaart bij ministers en hun kabinet, in het parlement, op administraties, in tal van formele en informele contacten, met brieven, door aanwezigheid in commissies en raden, enz.

Deze nota biedt een overzicht met een korte beschrijving van de bijna tachtig beleidsdossiers die de VVSG behandelde in de periode januari 2024-maart 2025.

Belangenbehartiging door de VVSG is een belangrijke return voor het lidgeld dat de lokale besturen jaarlijks betalen. Hoewel dat beleidswerk niet altijd het verhoopte resultaat oplevert, kon de VVSG het voorbije jaar toch in tal van dossiers het verschil maken voor de lokale besturen. Enkele voorbeelden:

- De nieuwe Vlaamse regering besliste om ook in deze legislatuur de jaarlijkse groei van het Gemeentefonds met 3,5% te behouden én de cofinanciering van een deel van de lokale pensioenlasten voort te zetten. Ook de federale regering trekt hiervoor voor het eerst structureel middelen uit.
- Het federale regeerakkoord gaat in op de al lang bestaande vraag naar een structurele herfinanciering van de lokale politie en een evolutie richting 50/50-financiering van de brandweer. Er komen ook middelen om de pensioenlasten te verlichten. Daarnaast draagt de federale overheid de extra kosten voor de lokale politie ten gevolge van het sectorale akkoord 2022.
- De Vlaamse regering trekt vanaf 2025 extra middelen uit voor buitenschoolse kinderopvang en activiteiten: het gaat om jaarlijks 80 miljoen euro bovenop de bestaande 110 miljoen euro. Ze ging ook in op de vraag van de VVSG naar een meer haalbare invoeringstermijn voor de gemeenten.
- Er kwam een wettelijk kader voor 'bekwame helpers', in de zorgsector een belangrijk element in de beoogde werkdrukvermindering.
- Vanaf 2025 kunnen gemeenten en rioolbeheerders via de waterfactuur tot 60 miljoen euro per jaar extra gemeentelijke saneringsontvangsten innen voor de uitbouw en het onderhoud van rioleringsnet.

2. Inhoudstafel

1.	VVSG: de belangenbehartiger van en voor lokale besturen.....	2
2.	Inhoudstafel.....	3
3.	Vlaams-federale dossiers.....	6
3.1.	Verkiezingen 2024 en regeringsvorming.....	6
3.2.	Vorbereiding sociale onderhandelingen.....	6
3.3.	Grensoverschrijdend gedrag in de publieke ruimte.....	6
4.	Federale dossiers.....	7
4.1.	Veiligheid.....	7
4.1.1.	Sectorale onderhandelingen politie.....	7
4.1.2.	Financiering NAVAP politie.....	7
4.1.3.	Veiligheid in recreatiedomeinen.....	7
4.1.4.	Financiering ambulancediensten.....	7
4.1.5.	RSZ van brandweervrijwilligers met hoofdberoep in Nederland.....	7
4.1.6.	Nieuwe regels voor noodplanning.....	8
4.1.7.	Voormalige veiligheids- en samenlevingscontracten.....	8
4.2.	Personeel en pensioenen.....	8
4.2.1.	Flexi-jobs bij lokale besturen.....	8
4.2.2.	Financiering ambtenarenpensioenen.....	8
4.2.3.	Flexi-jobs in combinatie met pensioenregels lokale besturen.....	9
4.2.4.	Arbeidsongevallenwetgeving in lokale besturen zonder statutairen.....	9
4.2.5.	Meer mogelijkheden voor terbeschikkingstelling contractuele medewerkers.....	9
4.2.6.	Betere financiering opleidingsprojecten Project 600 en Instroom A.....	10
4.2.7.	Bekwame helper en Activiteiten Dagelijks Leven.....	10
4.3.	Financiën.....	10
4.3.1.	Beoordeling gemeentelijke kredietwaardigheid door banken.....	10
4.3.2.	Afschaffing inningskosten aanvullende personenbelasting.....	11
4.4.	Welzijn en sociale zaken.....	11
4.4.1.	OCMW-voorschotten voor nalatige uitbetalingsinstellingen.....	11
4.4.2.	Impact beperking werkloosheid in de tijd.....	11
4.5.	Andere dossiers.....	11
4.5.1.	Wijziging wetgeving overheidsopdrachten.....	11
4.5.2.	Rookvrije omgeving.....	11
5.	Vlaamse dossiers.....	13
5.1.	Bestuurlijke dossiers.....	13
5.1.1.	Vragen over regiovorming naar aanleiding van het Vlaamse regeerakkoord.....	13
5.1.2.	Evaluatie gemeenteraadsverkiezingen en installatie politieke organen.....	13
5.2.	Financiën.....	13
5.2.1.	Protest tegen onvolledige indexering werkingsmiddelen.....	13
5.2.2.	Nieuwe tariefmethodologie voor elektriciteits- en aardgasdistributie.....	13
5.3.	Personeel.....	14
5.3.1.	Drie weken naeen vakantie in publieke zorg- en welzijnsvoorzieningen.....	14

5.3.2.	Inzet verhoging van dienstencheques met één euro	14
5.3.3.	Nieuwe samenwerkingsovereenkomst voor sociaal overleg.....	14
5.3.4.	Naar een sectorfonds voor de lokale besturen	14
5.3.5.	Herberekening VIA-middelen.....	14
5.4.	Zorg en gezondheid	15
5.4.1.	Extra rapporteringsverplichtingen woonzorgcentra	15
5.4.2.	IFIC-meerkostefinanciering in de ouderenzorg	15
5.4.3.	Gezinszorg: gelijk speelveld openbaar-privaat en financiële leefbaarheid.....	15
5.4.4.	Assistentiewoningen	15
5.4.5.	Zorgzame buurten	16
5.4.6.	Gezonde voeding op school	16
5.4.7.	Waarderingsplatform	16
5.5.	Welzijn, samenleven en werk.....	16
5.5.1.	Rol OCMW's bij kortingbon voor zuinige huishoudtoestellen.....	16
5.5.2.	Herpositionering Geïntegreerd Breed Onthaal	17
5.5.3.	Structurele steun en brede aanpak samenleven in diversiteit.....	17
5.6.	Werk, activering en sociale economie.....	17
5.6.1.	Indicering in de sociale economie (ICF).....	17
5.6.2.	Aanvullende lokale diensten	18
5.6.3.	Data-uitwisseling via 'Jobseeker'	18
5.6.4.	Toeleiding naar de sociale economie	18
5.7.	Kinderopvang.....	18
5.7.1.	Langere overgangstermijn uitrol decreet buitenschoolse opvang.....	18
5.7.2.	Noodzakelijke middelen voor volledige uitrol buitenschoolse opvang	19
5.7.3.	Toekomst van samenwerkende onthaalouders	19
5.7.4.	Toekomstplan kinderopvang.....	19
5.7.5.	Investeringsplan kinderopvang	19
5.7.6.	Personeelsplan kinderopvang	20
5.7.7.	Regie kinderopvang.....	20
5.8.	Omgeving.....	20
5.8.1.	Naar één lijst van erkende keurders van waterafvoer.....	20
5.8.2.	Rioleringen langs gewestwegen	20
5.8.3.	Doorstortscenario als mogelijk alternatief voor 'GAS 5'	21
5.8.4.	Coördinatie van mobiliteitsdata.....	21
5.8.5.	Routeplanning openbaar vervoer in Vlaanderen	21
5.8.6.	Openbare verlichting langs gewestwegen	21
5.8.7.	Ontvankelijkheid en volledigheid van omgevingsvergunningsdossiers.....	21
5.8.8.	Gedoogtoets voor verjaarde stedenbouwkundige misdrijven	22
5.8.9.	Modernisering milieueffectrapportage.....	22
5.8.10.	Aangepast omgevingshandhavingsbesluit.....	23
5.8.11.	Aangepast omgevingsvergunningsbesluit.....	23
5.8.12.	Landbouwgronden in publieke handen.....	23

5.8.13.	Retributiereglement nutswerken.....	23
5.8.14.	Beleidsvoorstellen over water, openbare werken en klimaat.....	23
5.8.15.	Werking en besteding Sociaal Klimaatfonds	24
5.8.16.	Toekomst Lokaal Energie- en Klimaatpact.....	24
5.8.17.	Aanbevelingen voor duurzame wijkrenovaties	25
5.9.	Wonen	25
5.9.1.	Overnameprijs sociale woningen lokale besturen.....	25
5.9.2.	Herinvesteringsverplichting bij geconventioneerd verhuren.....	25
5.10.	Andere dossiers	25
5.10.1.	Naar een nieuwe ondersteuningsstructuur voor ICT	26
5.10.2.	Aanbevelingen over gemeenschapsinfrastructuur	26
5.10.3.	Intentieverklaring over e-boeken in de bibliotheek	26
5.10.4.	Duurzameontwikkelingsdoelstellingen (SDG's) en lokaal mondiaal beleid.....	26
6.	Internationale dossiers	27
6.1.	Toekomst EU-cohesiefondsen.....	27
6.2.	Nieuwe EU-richtlijnen overheidsopdrachten	27

3. Vlaams-federale dossiers

3.1. Verkiezingen 2024 en regeringsvorming

Tijdens de Vlaamse en vervolgens de federale regeringsonderhandelingen bracht de VVSG de beide formateurs op de hoogte van het VVSG-memorandum. Er vonden hierover ook diverse formele en informele gesprekken plaats.

Eenmaal de nieuwe regeringen waren aangetreden, maakte de VVSG analyses van wat de respectieve regeerakkoorden konden impliceren voor de lokale besturen. Die doorlichting werd vervolgens gebruikt bij de gesprekken die nadien plaats vonden met de verschillende ministers.

3.2. Voorbereiding sociale onderhandelingen

De VVSG trof in 2024 de nodige voorbereidingen om in 2025 zowel op het Vlaamse als het federale niveau met sociale onderhandelingen te kunnen beginnen voor het personeel van de lokale besturen. Het gaat daarbij niet alleen om de medewerkers van gemeenten en OCMW's, maar ook om welzijnsverenigingen, politie- en hulpverleningszones, enz.

De VVSG-insteek hierbij is om zoveel mogelijk naar akkoorden voor de volledige duur van de gemeentelijke legislatuur te gaan, met een evenwicht tussen de verschillende personeelsgroepen. De VVSG tracht via contacten op het politieke en ambtelijke niveau haar positie aan de onderhandelingstafel te versterken om zo op alle fora waar er onderhandeld wordt over loon- en arbeidsvoorwaarden van het personeel van de lokale besturen erkend te worden als een volwaardige werkgeversfederatie.

3.3. Grensoverschrijdend gedrag in de publieke ruimte

De VVSG liep een uitgebreid traject met de gemeenten over grensoverschrijdend gedrag in de (semi-)publieke ruimte. Dat leidde tot een reeks aanbevelingen voor de Vlaamse en de federale overheid. Vandaag zijn maar weinig lokale besturen hier zelf mee bezig, vooral door een gebrek aan draagvlak, capaciteit en expertise. De VVSG hield dan ook een pleidooi voor meer steun door de centrale overheden aan de gemeenten, zeker nu eind september 2025 de middelen voor het Vlaamse Plan Samenleven opdrogen. Meer specifiek vragen de lokale besturen aan de Vlaamse overheid steun bij de gegevensverwerking over grensoverschrijdend gedrag, een gecoördineerd actieplan dat inzet op preventie, participatie en vervolging, gerichte sensibiliseringscampagnes afgestemd op lokale besturen, het aanbieden van goede praktijken en werkbare instrumenten en de integratie van deze problematiek over de verschillende beleidsdomeinen.

De federale overheid kan hieraan bijdragen door het wettelijk mogelijk te maken dat sfeerbeheerders en infocoaches optreden op evenementen en op het openbaar domein. Verder is een modernisering van de dertig jaar oude Strategische Veiligheids- en Preventieplannen noodzakelijk en krijgen meldingen van grensoverschrijdend gedrag bij de politie het best een aparte codering om ze beter te kunnen identificeren. De gemeenten willen ook een consequente en krachtdadige vervolging van daders door Justitie.

4. Federale dossiers

4.1. Veiligheid

4.1.1. Sectorale onderhandelingen politie

De VVSG kreeg net als de UVCW en Brulocalis eind 2023 van minister van Binnenlandse Zaken Verlinden de vraag om haar positie te bepalen voor nieuwe loononderhandelingen voor de politie. Conform een eerder ingenomen standpunt, gaf de VVSG aan dat deze onderhandelingen pas na de lokale verkiezingen kunnen plaats vinden, met het oog op duidelijke en gedragen engagementen voor de lokale meerjarenplannen 2026-2031. Mede op aandringen van de VVSG nam de federale overheid de meerkosten van het sectoraal akkoord politie 2022 (57 miljoen) voor haar rekening in 2024. In 2025 trekt ze 100 miljoen euro subsidies voor de lokale politiezones uit om de meerkosten van dat sectoraal akkoord te betalen.

4.1.2. Financiering NAVAP politie

De federale overheid financiert momenteel de meerkosten van de zogenaamde 'non-activiteit voorafgaand aan de pensionering' (NAVAP) voor politiezones. In 2024 ging het om 38 miljoen euro. Op 22 oktober 2024 vernietigde de Raad van State het uitvoerscenario van de NAVAP-regeling, dat voorzag in een afbouw tegen 2030. Hierdoor zullen meer personeelsleden een beroep doen op NAVAP, wat de kosten voor politiezones verder doet stijgen. De VVSG vroeg de federale regering dan ook om in 2025 en de daaropvolgende jaren de oplopende kosten van de NAVAP-regeling volledig te blijven financieren. Het nieuwe federale regeerakkoord bracht hierover niet meteen duidelijkheid, maar intussen is het zeker dat de federale overheid hiervoor in 2025 40 miljoen euro uittrekt.

4.1.3. Veiligheid in recreatiedomeinen

De VVSG formuleerde een advies bij een wetsvoorstel over de veiligheid in recreatiegebieden. Zo is het belangrijk om snel te kunnen reageren, want de piekperiodes in recreatiegebieden duren niet lang. Ook het ontbreken van een gedegen wettelijke basis voor de gegevensuitwisseling blijft een pijnpunt. Verder vroeg de VVSG om versnippering op het vlak van sanctioneringssystemen tegen te gaan en die bestraffing in te schrijven in de bestaande regelgeving.

4.1.4. Financiering ambulancediensten

De VVSG en Netwerk Brandweer trokken aan de alarmbel naar aanleiding van de hervorming van de dringende geneeskundige hulpverlening (ambulancediensten). Er wordt onvoldoende rekening gehouden met de voorstellen uit de verschillende werkgroepen, zoals bv. over de inzet van verpleegkundigen in paramedische interventieteams. Verder kan het niet dat een deel van de extra middelen wordt voorbehouden voor nieuwe ambulancediensten, terwijl er niet eens een alomvattende programmatie bestaat. Tot slot uitten de VVSG en Netwerk Brandweer hun bezorgdheid over de bestemming van de extra middelen. Die moeten worden verdeeld op basis van de geleverde budgettaire inspanningen, zonder benadeling van de gemeenten en hulpverleningszones.

4.1.5. RSZ van brandweervrijwilligers met hoofdberoep in Nederland

De VVSG en Netwerk Brandweer vroegen aan de federale minister van Binnenlandse Zaken en Sociale Zaken een oplossing voor het probleem van de RSZ van brandweervrijwilligers met een hoofdberoep in Nederland. In een aantal gevallen moeten de Nederlandse werkgevers immers ook RSZ betalen op de vergoeding die de

brandweervrijwilligers in België krijgen en houden ze die in op de uitbetaalde lonen. Met andere buurlanden bestaan hierover intussen akkoorden, maar met Nederland niet. Dat zou dringend in orde moeten worden gebracht.

4.1.6. Nieuwe regels voor noodplanning

Na een uitgebreid evaluatietraject, wordt er gewerkt aan een nieuw wetgevend kader voor de noodplanning. De VVSG vroeg uitdrukkelijk om bij het verdere traject betrokken te worden en om de belangrijke rol van de noodplanningscoördinator te bevestigen, weliswaar in goed overleg met de andere veiligheidsfuncties. De noodplanningscoördinator moet kunnen evolueren naar een echte crisisprofessional, met de nodige ervaring én basiskennis. De regelgeving moet voorts samenwerking tussen gemeenten voor noodplanning faciliteren, mits voldoende duidelijk is wie dan de noodplanningscoördinator aanstuurt. Samenwerking kan ook extra garanties bieden voor een vierentwintigurenpermanentie. Verder wil de VVSG dat de eisen voor de noodplanning (financieel) haalbaar blijven voor de gemeenten.

4.1.7. Voormalige veiligheids- en samenlevingscontracten

Elf Vlaamse centrumsteden ontvangen jaarlijks een subsidie van de FOD Binnenlandse Zaken omdat ze vroeger een veiligheids- en samenlevingscontract hadden. Deze bijna 15 miljoen euro wordt ingezet voor het lokale veiligheidsbeleid. Sinds 2017 kampen de steden echter met ernstige problemen met de uitbetaling van deze subsidies, deels ten gevolge van een door de Raad van State vernietigd Koninklijk Besluit. Dit heeft grote financiële gevolgen voor de besturen, want aangegane engagementen worden niet of veel te laat gefinancierd. De VVSG vroeg de nieuwe minister van Binnenlandse Zaken Quentin om dit probleem zo snel mogelijk op te lossen.

4.2. Personeel en pensioenen

4.2.1. Flexi-jobs bij lokale besturen

De programmawet van eind 2023 maakt het mogelijk om flexi-jobs in te zetten in het onderwijs, de kinderopvang en de sport- en cultuursector. De omschrijving van de wet (die dit voorbehoudt voor werkgevers met de betrokken activiteit als hoofdactiviteit) betekent echter een lege doos voor lokale besturen. Alleen een eventuele verzelfstandiging zou soelaas kunnen bieden, maar dat willen de meeste gemeenten en OCMW's niet. De VVSG drong er bij de bevoegde federale ministers op aan om dit op te lossen. Voor het onderwijs kwam er in overleg met de RSZ een werkbare regeling. Voor de andere sectoren maakte de VVSG samen met de RSZ een voorstel van wetwijziging op. Dit voorstel ging naar de onderhandelaars voor een nieuwe federale regering, samen met de vraag naar een verdere uitbreiding van het stelsel flexi-jobs naar alle functies in alle deelsectoren van de zorg. Het federaal regeerakkoord van 31 januari 2025 gaat hier ook op in.

4.2.2. Financiering ambtenarenpensioenen

In de aanloop naar de verkiezingen van juni 2024, organiseerde de VVSG voor haar leden een studievoormiddag over de financiering van de ambtenarenpensioenen bij lokale besturen. Daarnaast werkte de VVSG binnen het Beheerscomité van het Gesolliciteerd Pensioenfonds voor de Provinciale en Lokale overheden mee aan een memorandum voor de nieuwe federale regering. Daarin wordt gepleit voor een structurele cofinanciering van de almaar stijgende lokale pensioenlasten door de Schatkist. Het nieuwe federale

regerakkoord gaat principieel in op die vraag. De komende periode moeten de details duidelijk worden.

4.2.3. Flexi-jobs in combinatie met pensioenregels lokale besturen

De combinatie van de wetgeving op de flexi-jobs, de wet Bacquellaine over de korting op de responsabiliseringsbijdrage en de wetgeving op de aanvullende pensioenen leidt tot ongewenste effecten. Een flexi-jobber krijgt voor elke opdracht een nieuwe arbeidsovereenkomst van bepaalde duur. De wet Bacquellaine stelt dat een lokaal bestuur voor alle contractanten (dus ook flexi-jobbers) in een tweede pijler moet voorzien om de korting op de responsabiliseringsbijdrage te krijgen. De wet op de aanvullende pensioenen bepaalt dat bij elke beëindiging van een contract de pensioeninstelling schriftelijk aan de betrokkene moet vragen wat die met de opgebouwde reserves wil doen. Voor elke opdracht van een flexi-jobber moet dat dus opnieuw gebeuren. Daarnaast gelden andere regels qua rendementstoekenning voor actieven dan voor 'slapers'. De VVSG stelde een wetsvoorstel op dat het mogelijk maakt om flexi-jobbers uit te sluiten van de tweede pijler zonder dat lokale besturen de korting op de responsabiliseringsbijdrage zouden verliezen.

4.2.4. Arbeidsongevallenwetgeving in lokale besturen zonder statutairen

De toepassing van de arbeidsongevallenwetgeving is heel complex, met een aparte regeling voor de private sector en voor overheidspersoneel. In principe geldt de arbeidsongevallenwetgeving private sector ook voor overheden, behalve als een wet en KB dit anders zeggen, zoals voor lokale besturen. Hierop bestaat ook weer een uitzondering, want de regels voor de private sector gelden toch voor intergemeentelijke samenwerkingsverbanden, welzijnsverenigingen of publieke ziekenhuizen zonder statutaire medewerkers. In de arbeidsongevallenwetgeving publieke sector treedt er geen arbeidsongevallenverzekeraar in de plaats van de werkgever, maar moet het bestuur zelf instaan voor de gevolgen van een arbeidsongeval, al mag het zich wel verzekeren voor de schade.

Sinds 2023 int de RSZ de socialezekerheidsbijdragen bij de lokale besturen zoals bij private werkgevers. Daardoor kan het Federaal Agentschap voor Beroepsrisico's (Fedris) de toepassing van de arbeidsongevallenwetgeving eenvoudig en systematisch controleren. Uit die controles bleek dat enkele intercommunales, welzijnsverenigingen en publieke ziekenhuizen niet de juiste wetgeving toepasten. Sommige kregen een waarschuwing, andere meteen een boete. Hoewel Fedris juridisch gelijk had, was het vreemd dat besturen niet eerst gevraagd werd om zich in orde te stellen. Ze hadden zich immers niet onzorgvuldig gedragen, maar de mogelijke gevolgen van een arbeidsongeval verzekerd bij een verzekeringsmaatschappij. Er bestond dus geen risico op insolventie van een malafide werkgever, wat de arbeidsongevallenwetgeving private sector met de verzekeringsplicht absoluut wil vermijden. Het feit dat zelfs die verzekeraars niet op de hoogte waren van hun juiste rol, bewijst hoe complex de wetgeving zelfs voor professionals is. Op advies van de VVSG stuurden de betrokken besturen een brief met die argumentatie naar het beheerscomité van Fedris. Dat aanvaardde de complexe wetgeving, de niet-systematische controle door Fedris voor 2023, de laattijdige vaststellingen en de goede trouw als uitzonderlijke omstandigheden, zodat het grootste deel van de boetes werd kwijtgescholden.

4.2.5. Meer mogelijkheden voor terbeschikkingstelling contractuele medewerkers

Momenteel kunnen lokale besturen maar in een klein aantal situaties contractuele medewerkers ter beschikking stellen van andere lokale besturen. Dat verhindert om samen te

werken en expertise te delen. De krapte op de arbeidsmarkt en de grote uitdagingen waarmee lokale besturen geconfronteerd worden, maken het vaak onmogelijk om op korte tijd de juiste medewerkers te vinden. Tijdens de coronacrisis is gebleken hoe belangrijk het is om snel te kunnen schakelen. Lokale besturen zouden hiervoor een betere wettelijke basis moeten krijgen. Vandaag verbiedt een wet van 1987 terbeschikkingstelling. Dat verbod kwam er als reactie op wanpraktijken, waarbij malafide werkgevers in schimmige onderaannemingen personeel ter beschikking stelden en nadien met de noorderzon verdwenen zonder de sociale bijdragen en de eraan verbonden sociale bescherming in orde te brengen. Gemeenten kunnen niet zomaar verdwijnen. Evenmin verstoren ze de concurrentie met uitzendkantoren of andere interimconsultingbedrijven als ze een medewerker ter beschikking stellen aan een ander lokaal bestuur.

OCMW's kunnen wel in meer gevallen medewerkers ter beschikking stellen aan een gebruiker. De VVSG stelde een wetsvoorstel op om de mogelijkheden van terbeschikkingstelling uit te breiden voor gemeenten, intergemeentelijke samenwerkingsverbanden en OCMW-verenigingen naar publiek recht en bezorgde de tekst aan parlementsleden en aan het kabinet van de minister van Werk, tot nu toe zonder resultaat.

4.2.6. Betere financiering opleidingsprojecten Project 600 en Instroom A

Medewerkers van lokale besturen kunnen via de projecten P600 en Instroom A een opleiding tot zorgkundige of verpleegkundige volgen. De financiering van de vervanger bedroeg 40.000 euro per jaar en wordt betaald door het Fonds Sociale Maribel van de Overheidssector. Dat bedrag is niet kostendekkend. De VVSG onderhandelde met de vakbonden voor een betere financiering. Op 27 maart 2025 kwam het binnen het Beheerscomité Sociale Maribel tot een akkoord: de financiering stijgt naar 46.000 euro per jaar voor nieuwe inschrijvingen en wordt voortaan jaarlijks geïndexeerd.

4.2.7. Bekwame helper en Activiteiten Dagelijks Leven

Op het einde van de vorige legislatuur voerde de federale minister van Volksgezondheid een grondige hervorming van het verpleegkundig beroep in, met o.a. de statuten bekwame helper en Activiteiten Dagelijks Leven. In het voorjaar 2024 overlegde de VVSG hierover geregeld met het kabinet Sociale Zaken. De VVSG pleitte voor duidelijke wetgeving met maatregelen die de werkdruk in de zorgsector kunnen verlichten. De nieuwe regeling creëert een sluitend wettelijk kader voor medewerkers uit de welzijnssectoren en het onderwijs die als 'bekwame helpers' noodzakelijk bepaalde gezondheidszorghandelingen moeten kunnen uitvoeren. De VVSG was hier al lang vragende partij voor.

4.3. Financiën

4.3.1. Beoordeling gemeentelijke kredietwaardigheid door banken

Als een bank een lening toekent, moet ze eigen vermogen reserveren om het risico op insolventie van de kredietnemer deels af te dekken. Over hoeveel eigen vermogen het gaat, beslist de Europese overheid. Leningen aan overheden worden klassiek als minder risicovol gezien, en vergen dus ook een lager bedrag aan gereserveerd eigen vermogen. Voor kredieten aan een centrale overheid geldt zelfs een risicogewicht van 0%. Voor leningen aan lokale besturen gaat het om 20%. Ook leningen aan gemeenten kunnen een gewicht van 0% krijgen, op voorwaarde dat er geen verschil bestaat in risico door de specifieke bevoegdheden van de regionale en lagere overheden om inkomsten te verkrijgen én er specifieke institutionele regels bestaan die de kans dat lokale overheden in gebreke

blijven verminderen. In ons land bepaalt de Nationale Bank van België of die voorwaarden voldaan zijn. De gemeenten van landen zoals Denemarken, Duitsland, Finland, Litouwen, Luxemburg, Nederland, Oostenrijk, Spanje en Zweden genieten vandaag al een 0%-weging. In België geldt dit alleen voor de Gemeenschappen en Gewesten. De VVSG maakte samen met haar Brusselse en Waalse zusterorganisaties een dossier op om de Nationale Bank van België te vragen dit ook door te voeren voor de gemeenten en zo de financieringskosten te verlagen.

4.3.2. Afschaffing inningskosten aanvullende personenbelasting

De VVSG gaf een positief advies aan de Kamercommissie Financiën bij een wetsvoorstel om de administratiekosten van 1% die gemeenten vandaag betalen op de inning van de aanvullende personenbelasting af te schaffen. Voor de Vlaamse gemeenten zou deze maatregel ruim 20 miljoen euro per jaar opbrengen. Deze afschaffing is ook een uitdrukkelijke vraag in het Memorandum dat de VVSG opstelde naar aanleiding van de verkiezingen van juni 2024. Het is niet duidelijk of dit wetsvoorstel nog verder zal worden behandeld nu het federale regeerakkoord hier verder niets over zegt.

4.4. Welzijn en sociale zaken

4.4.1. OCMW-voorschotten voor nalatige uitbetalingsinstellingen

In een brief aan de vorige federale ministers Lalieux en Dermagne uitte de VVSG haar ongenoegen over de slechte fysieke en telefonische bereikbaarheid van uitbetalingsinstellingen zoals ziekenfondsen, vakbonden of de Hulpkas. Daardoor kloppen mensen noodgedwongen aan bij het OCMW om een voorschot op een uitkering te krijgen. Dat betekent een extra belasting van de sociale diensten van de OCMW's die steeds meer de vooruitgeschoven posten van die uitbetalingsinstellingen dreigen te worden. Ook bij de nieuwe federale regering kaartte de VVSG dit probleem aan.

4.4.2. Impact beperking werkloosheid in de tijd

De VVSG bezorgde een nota aan de federale regeringsonderhandelaars over de impact van de beperking van de werkloosheid in de tijd op de lokale besturen. Als deze maatregel wordt doorgevoerd, is de kans immers reëel dat een pak meer mensen zullen aankloppen bij het OCMW voor financiële steun. Dat vergt niet alleen bijkomende middelen, maar ook de inzet van extra personeel voor het behandelen van de aanvragen en het begeleiden van deze nieuwe hulpvragers. Ook na het aantreden van de nieuwe federale regering bleef de VVSG de mogelijke effecten van deze voorgenomen maatregel nauwlettend opvolgen en vroeg ze om de nodige compenserende maatregelen voor de OCMW's en tijd om dit allemaal op een degelijke manier in te voeren.

4.5. Andere dossiers

4.5.1. Wijziging wetgeving overheidsopdrachten

Sinds begin 2024 gelden enkele nieuwe regels voor de overheidsopdrachten. Die moeten de toegang voor kmo's vergroten. Zo zijn (lokale) overheden voortaan verplicht om in een aantal gevallen een voorschot te betalen op de uiteindelijke factuur, als de uitvoerder van de opdracht dat vraagt. De VVSG kreeg signalen dat deze wijzigingen kunnen leiden tot extra administratieve lasten voor de lokale besturen. Ze bereidde dan ook een evaluatie voor met het oog op eventuele voorstellen tot bijsturing.

4.5.2. Rookvrije omgeving

Begin 2025 breidde het rookverbod uit naar publiek toegankelijke plekken waar veel kinderen komen zoals speel- en sportterreinen, attractieparken, dierentuinen en kinderboerderijen. Daarnaast geldt een rookvrije perimeter van 10 meter bij de ingang van scholen, woonzorgcentra, ziekenhuizen, kinderdagverblijven, buitenschoolse opvang en bibliotheken. Voor gemeenten was deze uitbreiding moeilijk uitvoerbaar. Het gebrek aan een duidelijke visie maakte het niet vanzelfsprekend om de wetgeving toe te passen en uit te leggen aan burgers. Bovendien zijn de federale en Vlaamse regelgeving over roken in woonzorgcentra onvoldoende flexibel, kosten de noodzakelijke aanpassingen in de publieke ruimte tijd en geld en ontbrak een centrale sensibiliseringscampagne, waardoor gemeenten er alleen voor stonden. De VVSG vroeg dan ook een overgangperiode van zes maanden, een pragmatische aanpak van de handhaving, een specifieke regeling voor woonzorgcentra (zonder tegenstrijdige federale en Vlaamse regels), een financieel haalbare uitvoering en een centrale sensibiliseringscampagne. Federaal minister van Volksgezondheid Vandenbroucke ging niet in op de vraag naar uitstel, maar toonde zich wel bereid te werken aan een sensibiliseringscampagne.

De nieuwe federale regering wil het rookverbod verder uitbreiden naar terrassen, binnen-rookruimten en jeugdkampen. De VVSG staat in nauw contact met de medewerkers van de FOD Volksgezondheid die de teksten zullen uitschrijven. Ze gaf de mogelijke knelpunten al door en zal de komende tijd geregeld met de FOD Volksgezondheid overleggen.

5. Vlaamse dossiers

5.1. Bestuurlijke dossiers

- 5.1.1. Vragen over regiovorming naar aanleiding van het Vlaamse regeerakkoord**
De VVSG en VLINTER hebben samen gereageerd op de passages over regiovorming en samenwerking in het Vlaams regeerakkoord. Ze ondersteunen de nadruk die wordt gelegd op de inhoud: de aanpak van maatschappelijke uitdagingen door geïntegreerde gebiedsgerichte samenwerking. Ze roepen de Vlaamse overheid wel op om dit ook in haar werking richting de referentieregio's waar te maken. Verder wil de Vlaamse regering werk maken van de vereenvoudiging van het samenwerkingslandschap. Dat is voor de VVSG en VLINTER positief, al zien ze vooral winst in eenvoudiger regels over samenwerking tussen gemeenten en tussen OCMW's. Zowel over gebiedsgerichte samenwerking als over het samenwerkingslandschap formuleerde de VVSG in haar memorandum concrete voorstellen.
- 5.1.2. Evaluatie gemeenteraadsverkiezingen en installatie politieke organen**
De VVSG kreeg van het Agentschap Binnenlands Bestuur de vraag een bijdrage te leveren bij de evaluatie van de voorbije gemeenteraadsverkiezingen en de daaropvolgende installatie van de politieke besturen. Door de beperkte tijd die de VVSG hiervoor kreeg, hield ze zich het recht voor om later nog aanvullende suggesties te formuleren. De rode draad door de VVSG-nota was de vraag naar eenvoudige regels. Daarnaast overheerst de indruk dat de opeenvolgende periodes van initiatiefrecht weinig meerwaarde hebben. Hetzelfde geldt volgens velen voor de vervroegde installatievergadering die vooral een probleem vormt als ergens in het proces iets fout loopt. Voorts willen de lokale besturen dat het onderzoek dat voorafgaat aan de definitieve benoeming van de burgemeester eerder dan pas na de installatievergadering kan starten.

5.2. Financiën

- 5.2.1. Protest tegen onvolledige indexering werkingsmiddelen**
De VVSG protesteerde samen met andere koepels van zorg- en welzijnsdiensten en met de onderwijsverstrekkers tegen de nieuwe onvolledige indexering van de werkingsmiddelen in de Vlaamse ontwerpbegroting voor 2025. Dit is al zo sinds 2010. Bij de betrokken organisaties zijn de grenzen van besparingen en efficiëntiewinsten bereikt. De stijgende kosten van energie, onderhoud van gebouwen en aankoop van materialen, samen met de explosie van de bouwrijzen, drukken zwaar op het budget van alle organisaties. De kwaliteit van het onderwijs en de maatschappelijke dienstverlening komen daardoor in het gedrang. De organisaties vroegen om een gesprek hierover met de bevoegde Vlaamse ministers en een gezamenlijke zoektocht naar oplossingen.
- 5.2.2. Nieuwe tariefmethodologie voor elektriciteits- en aardgasdistributie**
De Vlaamse energieregulator VREG organiseerde in het voorjaar van 2024 een consultatie over een voorstel van nieuwe tariefmethodologie voor de periode 2025-2028. Die bevat de mate waarin de netbeheerders voor elektriciteit en aardgas de kosten die ze maken om de netten te beheren, te onderhouden en uit te breiden kunnen aanrekenen aan de netbeheerders. De VVSG vroeg de VREG de nodige zekerheid dat met deze tariefmethodologie Fluvius als netbeheerder de komende jaren in staat zal zijn om de enorme investeringen die noodzakelijk zijn voor de energietransitie uit te voeren, en hiervoor de

nodige financiering met eigen en vreemd vermogen aan te trekken tegen marktconforme voorwaarden. De gemeenten willen dat hun bedrijf daarbij financieel gezond blijft. Daarnaast steunde de VVSG de oproep van de VREG aan de volgende Vlaamse regering om een maatschappelijke en financiële langetermijnvisie uit te werken over de toekomst van de aardgasnetten en zich daar de komende decennia ook aan te houden. Uiteindelijk legde de VREG (intussen Vlaamse Nutsregulator) de meeste van de VVSG-vragen naast zich neer. Het is momenteel wachten op de uitkomst van de procedure die Fluvius tegen de tariefmethodologie heeft aangespannen bij het Marktenhof.

5.3. Personeel

5.3.1. Drie weken na een vakantie in publieke zorg- en welzijnsvoorzieningen

De VVSG en de erkende vakorganisaties sloten een akkoord om met ingang van 2025 werknemers in de publieke zorg- en welzijnsvoorzieningen (zoals ouderenzorg, kinderopvang, enz.) drie weken aaneensluitende vakantie te garanderen. Dit is een rechtstreeks gevolg van het VIA6-akkoord van 30 maart 2021. Dit recht kan wegens organisatorische redenen zoals de continuïteit van de dienstverlening uitzonderlijk worden ingekort. Over de concrete invulling vond verder overleg plaats met de vakorganisaties.

5.3.2. Inzet verhoging van dienstencheques met één euro

De één euro extra voor dienstencheques vanaf 2025 moet integraal naar de medewerkers gaan, zo besliste de Vlaamse regering eind 2024. De VVSG signaleerde dat dit absoluut niet vanzelfsprekend is. Zo kost een netto-opslag van één euro per uur veel meer aan de werkgevers, wat dus leidt tot niet gefinancierde extra uitgaven. Bovendien gaat de opslag in vanaf 2025, terwijl gebruikers nog een tijd diensten zullen betalen met de goedkopere dienstencheques. Tot slot vroeg de VVSG een uitzondering voor de publieke dienstenchequebedrijven, omdat zij al hogere lonen kennen dan in de private sector. Vanaf eind 2024 vonden hierover onderhandelingen met de vakbonden en bevoegd Vlaams minister van werk Demir plaats. In elk geval wil de VVSG dat deze verhoging als een voorafname wordt beschouwd op de sectorale onderhandelingen die in 2025 starten.

5.3.3. Nieuwe samenwerkingsovereenkomst voor sociaal overleg

Na maandenlange onderhandelingen sloten de Vlaamse regering, de vakbonden en de vertegenwoordigers van de werkgevers (waaronder de VVSG) op 14 maart 2025 een nieuwe samenwerkingsovereenkomst over het sociale overleg binnen Comité C1. De vorige overeenkomst was een tweetal jaar geleden door de vakbonden opgezegd, waardoor de werkgevers niet langer formeel aan tafel zaten wanneer er werd onderhandeld over de loon- en arbeidsvoorwaarden bij lokale besturen.

5.3.4. Naar een sectorfonds voor de lokale besturen

De VVSG wil een aantal paritaire werkingen en middenstromen bundelen in een nieuw op te richten sectorfonds voor de lokale besturen. Dat is een belangrijke stap om de positie van lokale besturen te versterken, hun aantrekkingskracht als werkgever te vergroten en de arbeidsvoorwaarden en competenties van hun personeel te verbeteren. De VVSG nam dit op als onderdeel van de onderhandelingen over een nieuw sociaal akkoord.

5.3.5. Herberekening VIA-middelen

In het laatste akkoord voor de Vlaamse Welzijns- en Zorgsectoren (VIA6-akkoord van 30 maart 2021), werd beslist om de publieke socio-culturele sector vanaf 2023 uit te sluiten van de toepassing van de VIA-akkoorden. De sector blijft wel Vlaamse middelen voor

koopkracht en kwaliteit ontvangen. In het akkoord werd ook afgesproken om de oversijpelingseffecten op de niet-VIA-medewerkers bij lokale besturen te compenseren met een Vlaamse tussenkomst. Sinds 2024 is de berekeningswijze veranderd en worden de VIA-subsidies voor de socio-culturele sector samengevoegd met de oversijpelingsmiddelen. Dit leidde tot aanzienlijke onderlinge verschillen per bestuur ten opzichte van 2023, zelfs bij een stabiel personeelsbestand. Dat was niet de bedoeling. De VVSG bleef bij de op-eenvolgende Vlaamse ministers van Binnenlands Bestuur aandringen op een oplossing, tot nu toe helaas zonder resultaat.

5.4. Zorg en gezondheid

5.4.1. Extra rapporteringsverplichtingen woonzorgcentra

De Vlaamse overheid verplicht de woonzorgcentra om vanaf boekjaar 2025 een financiële rapportering bij te houden over de zorg-, woon-, leef- en organisatiecomponent. Op basis van proefprojecten bij enkele tientallen publieke woonzorgcentra vroeg de VVSG aan de Vlaamse overheid om de nieuwe verplichting niet in te voeren. De VVSG is van oordeel dat deze ingrijpende verplichting onvoldoende bijdraagt aan de oorspronkelijke bedoeling van transparantie in de kostenstructuur van de woonzorgcentra en de verbonden entiteiten, maar vooral extra werk genereert voor de initiatiefnemers. Bovendien biedt de al beschikbare informatie heel wat potentieel voor diepgaande analyses over de inzet en de kostprijs van de medewerkers in de woonzorgcentra en de bewonersfactuur.

5.4.2. IFIC-meerkostefinanciering in de ouderenzorg

Voor de rechtenjaren 2023 en 2024 verandert de berekeningswijze van de IFIC-meerkostenfinanciering voor de woonzorgcentra, de centra voor kortverblijf en de centra voor dagverzorging. De VVSG hield de impact op de publieke ouderenzorgvoorzieningen nauwlettend in de gaten en onderhandelde over enkele verfijningen. De Vlaamse overheid trok de nodige extra budgetten uit en zal later het budget voor de IFIC-toepassing integreren in de reguliere financieringsstromen zoals de basistegemoetkoming voor zorg.

5.4.3. Gezinszorg: gelijk speelveld openbaar-privaat en financiële leefbaarheid

Bij de subsidiering van het urencontingent van de gezinszorgdiensten wordt een aantal uren gelijkgesteld aan effectieve prestaties, met een maximum van 5%. Private thuiszorgdiensten mogen, onder bepaalde voorwaarden, voor deze gelijkgestelde uren ook de arbeidsduurvermindering voor oudere werknemers inbrengen. Deze impliciete subsidie voor arbeidsduurvermindering is een concurrentievoordeel ten opzichte van openbare gezinszorgdiensten. In het najaar van 2023 wilde de Vlaamse regering de grens gelijkgestelde uren verhogen naar 9%, wat het nadeel voor openbare diensten nog zou vergroten. De VVSG drong bij de vorige Vlaamse regering aan op een oplossing waarbij openbare gezinszorgdiensten gelijkaardige verlofuren zouden kunnen laten meetellen. De uitbreiding van de gelijkgestelde uren werd echter goedgekeurd zonder rekening te houden met de VVSG-vraag. Ook de suggestie om het besluit in het voordeel van openbare gezinszorgdiensten te interpreteren bleef zonder gevolg. Vanaf de installatie van de nieuwe Vlaamse regering nam de VVSG dit dossier terug op. Daarnaast wordt samen met het departement en Zorggezind geschreven aan de krijtlijnen voor een nieuw financieel kader voor gezinszorgdiensten. De lokale besturen vragen vooral een eenduidige en kosten-dekkende financiering.

5.4.4. Assistentiewoningen

In een hoorzitting in de Commissie Welzijn, Volksgezondheid en Gezin van het Vlaams Parlement gaf de VVSG haar visie op de leegstand in assistentiewoningen, met de conceptnota over het voorkomen en terugdringen van die leegstand als vertrekpunt. In de assistentiewoningen van lokale besturen is er geen sprake van leegstand. Dat komt onder meer door een uitgebreid dienstenaanbod met een woonassistent. De nabijheid van buurtdiensten speelt daarbij een essentiële rol. Overheden beschikken nu al over mogelijkheden om vraag en aanbod van assistentiewoningen te reguleren. Een verankering van de cruciale rol van woonassistenten kan een bijkomende hefboom zijn om diensten en zorg tot bij de bewoners te krijgen die daar echt nood aan hebben. Later nam de VVSG deel aan de ronde tafel over de toekomst van groepen van assistentiewoningen, georganiseerd door het kabinet van voormalig Vlaams minister van Welzijn Crevits. Er werd afgesproken dat een onderzoek om alles in kaart moet brengen. De resultaten zullen verwerkt worden tot concrete beleidsaanbevelingen voor Vlaams minister Gennez.

5.4.5. Zorgzame buurten

In april 2024 vond een symposium plaats over de bestaande projecten ‘zorgzame buurten’, met ook aanbevelingen voor de verdere beleidsaanpak. De VVSG pleitte voor een structureel kader en blijvende financiering.

5.4.6. Gezonde voeding op school

Ter voorbereiding van de conceptnota over ‘gezonde voeding op school’ van Vlaams minister van Welzijn en Armoedebestrijding Gennez nam de VVSG samen met Gezond Leven en Rikolto deel aan focusgroepen met lokale besturen om zo nuttige inzichten voor het uitwerken van de subsidie te verzamelen. Gezonde voeding op school is een relevante invalshoek voor het lokale sociale beleid en het schoolbeleid. Het kan bijdragen aan de strijd tegen armoede, ongelijkheid op school en gezondheidsongelijkheid. Verder ligt een koppeling aan de duurzaamheids- en klimaatdoelstellingen voor de hand. Met het oog op een brede impact is het de bedoeling om zoveel mogelijk scholen en kinderen te bereiken. Het is dus belangrijk om ook lokale besturen waar momenteel weinig rond dit thema gebeurt, te betrekken. De kostprijs voor gezinnen in armoede moet zo beperkt mogelijk blijven, zonder dat het gratis hoeft te zijn, met aandacht voor niet-stigmatiserende oplossingen. De organisatie van gezonde voeding op school is complex voor lokale besturen en scholen.

De Vlaamse regering keurde op 29 april 2025 de conceptnota goed. De VVSG heeft er nog veel vragen bij en drong aan op verder overleg. De hoge cofinanciering door lokale besturen maakt het voor veel van hen wellicht moeilijk haalbaar.

5.4.7. Waarderingsplatform

In 2023 startte het Agentschap Zorg en Gezondheid een project voor de ontwikkeling van een digitaal waarderingsinstrument voor gebruikers in de sectoren woonzorg, gehandicaptenzorg, kinderopvang en jeugdhulp. De VVSG nam hierover op diverse overlegfora een constructief kritische houding aan. Voor de VVSG had het project niet echt een meerwaarde, maar de lokale besturen wilden toch mee nadenken over de vorm en inhoud ervan. Uiteindelijk besliste de nieuwe Vlaamse minister van Welzijn Gennez dat het Waarderingsplatform na de proeffase (januari 2026) niet zal worden voortgezet.

5.5. Welzijn, samenleven en werk

5.5.1. Rol OCMW's bij kortingbon voor zuinige huishoudtoestellen

Kortingbonnen voor de aankoop van energiezuinige huishoudtoestellen zijn een goede stimulans voor mensen die zelf moeilijk dergelijke investeringen kunnen doen. Vandaag verloopt de toekenning via Fluvius en is die voorbehouden voor beschermde klanten, die ook het sociaal energietarief genieten. De Vlaamse overheid wil de kortingbon afhankelijk maken van het inkomen om zo ook werkenden met een laag inkomen te bereiken. Het voorstel dat het Vlaamse Energie- en Klimaatagentschap (VEKA) hiervoor uitwerkte, legt echter te veel lasten bij de OCMW's. De VVSG en de OCMW's werden niet van bij de start geconsulteerd bij het uitwerken van de nieuwe procedure. Toen dat in een latere fase wel gebeurde, hield VEKA geen of amper rekening met de inbreng vanuit de lokale besturen. De VVSG wil een maximale inzet op de automatische toekenning van rechten. Daarnaast moeten aanvragers valabele alternatieven voor een digitale aanvraag krijgen en moeten OCMW's zelf het initiatief kunnen nemen voor een proactieve toekenning. Uiteraard verwachten de OCMW's ook een vergoeding voor het administratieve werk dat de Vlaamse overheid hun in de nieuwe procedure toebedeelt.

5.5.2. Herpositionering Geïntegreerd Breed Onthaal

Het Geïntegreerd Breed Onthaal (GBO) is een samenwerkingsverband van (minstens) de OCMW's, CAW's en diensten maatschappelijk werk van de ziekenfondsen. Het GBO moet onderbescherming tegengaan en de toegankelijkheid van hulp- en dienstverlening verhogen. Ondanks deze waardevolle doelstellingen blijft de term 'GBO' op het terrein verwarring en weerstand oproepen, en wordt het vaak gezien als een extra taak of een aparte entiteit. De VVSG pleitte er dan ook voor om de term 'GBO' los te laten en te focussen op de twee basisdoelstellingen: minder onderbescherming en een toegankelijker hulp- en dienstverlening. Daardoor kunnen de verwarring en weerstand op het terrein verminderen. Er is nood aan een effectievere, meer gebruikersgerichte samenwerking, niet aan nieuwe structuren. Daarnaast is er meer openheid nodig om met meer verschillende partners samen te werken, ook met spelers zonder onthaalopdracht. Verder wil de VVSG dat de focus verbreedt van de cliënt naar de organisatie en de samenleving. Die nieuwe benadering kan volgens de VVSG bijdragen tot de verduurzaming van het GBO en de regierol van lokale besturen ondersteunen. Voorwaarde is wel dat er een uitgebreidere basisfinanciering voor het samenwerkingsverband komt, met extra middelen voor de regierol en het versterken van de basisederwerkers.

5.5.3. Structurele steun en brede aanpak samenleven in diversiteit

Lokale besturen willen hun inspanningen voor een inclusieve samenleving blijven versterken. Op 1 oktober 2024 startte het derde en laatste jaar van Plan Samenleven, waarbij 147 gemeenten cofinanciering ontvangen om samenleven in diversiteit te bevorderen. De nieuwe Vlaamse regering wil werk maken van een nieuw sociaal cohesieplan. De VVSG benadrukte het belang van structurele cofinanciering. Projectsubsidies zijn ontoereikend om duurzame veranderingen waar te maken. Lokale besturen hebben nood aan stabiele middelen én ruimte om in te spelen op hun lokale uitdagingen. De toekomst van dit initiatief is onzeker, en daarom vroeg de VVSG dat de Vlaamse regering snel duidelijkheid brengt, niet enkel voor de deelnemende gemeenten van Plan Samenleven, maar voor alle gemeenten die werk willen maken van een diversiteitsbeleid.

5.6. Werk, activering en sociale economie

5.6.1. Indicering in de sociale economie (ICF)

Over het ICF-instrument worden veel vragen gesteld. Er is dringend nood aan een evaluatie en bijsturing. Het indiceringstraject duurt veel te lang, met wachttijden van twee tot vier maanden. Dat komt door de extra beoordeling door de VDAB. De VVSG vraagt een volwaardige indiceringsrol voor de OCMW's, met een vergoeding voor hun werk.

5.6.2. Aanvullende lokale diensten

Lokale besturen zetten zich al jarenlang in voor kwetsbare groepen via waardevolle projecten binnen de Lokale Diensteneconomie. Deze initiatieven, vaak gegroeid vanuit de noden op het terrein, bieden laagdrempelige ondersteuning, creëren arbeidsplaatsen en versterken het lokale weefsel. Door de hervorming van de regelgeving, en door de invoering van 'Individueel Maatwerk', kwam de Vlaamse financiering voor deze projecten onder druk te staan. De VVSG ijverde voor een structurele financiering en een groeipad. Het budget van 9 miljoen euro en het groeipad van 5 miljoen euro werden gewaarborgd tijdens een overgangperiode, met de belofte op een structurele verankering in de regelgeving. De VVSG blijft dit nauwlettend opvolgen.

5.6.3. Data-uitwisseling via 'Jobseeker'

Een intensief traject om de toegang van de VDAB-dienstverlening voor OCMW-cliënten te verbeteren leverde een degelijk rapport op. Uit overleg met de Kruispuntbank Sociale Zekerheid bleek dat de zogenaamde 'Jobseeker' een relatief snelle manier zou zijn om eerste stappen te zetten. Daarop werd een eerste module ook uitgerold. De volgende modules zouden het uitwisselen van data over opleiding, het afgelegde traject, e.d. mogelijk maken. Hiervoor is echter toestemming nodig van de authentieke bron, de VDAB. De VVSG ijverde ervoor om dit gerealiseerd te krijgen.

5.6.4. Toeleiding naar de sociale economie

De toeleiding van kandidaten door de VDAB en het Gespecialiseerd Team Bemiddeling (GTB) naar zogenaamde arbeidsmatige activiteiten (AMA) in de sociale economie en naar maatwerkbedrijven verloopt niet optimaal. Daardoor bleven contingenten deels oningevuld of raakten maatwerkbedrijven een deel van hun contingent kwijt. OCMW's worden onvoldoende betrokken in de toeleiding van leefloongerechtigde werkzoekenden. Nochtans beschikken ze hiervoor over de nodige expertise en staan ze in voor de begeleiding van deze doelgroep. OCMW's kunnen een cruciale adviesrol vervullen over de geschiktheid van een kandidaat voor AMA in de sociale economie, de overeenstemming met de noden van de sociale economie of een maatwerkbedrijf en de opvolging van de werkzoekenden. De VVSG blijft dan ook pleiten voor een structurele en volwaardige rol van de OCMW's in de toeleiding.

5.7. Kinderopvang

5.7.1. Langere overgangstermijn uitrol decreet buitenschoolse opvang

Op 1 januari 2026 nemen de lokale besturen de subsidiëring van het lokale aanbod buitenschoolse opvang en activiteiten (BOA) over van de Vlaamse overheid. De meeste gemeenten en OCMW's zijn volop bezig met de voorbereidingen, zij het met verschillende snelheden. Sommige gemeenten ervaren belangrijke knelpunten die de uitrol van het decreet BOA vertragen, zoals het mogelijke verlies aan financiële middelen vanaf 2026 en de financiële onzekerheid. Hierdoor stijgt ook de ongerustheid bij (vooral private) organisatoren buitenschoolse kinderopvang over hun toekomstige subsidiëring. De VVSG vroeg dan ook om lokale besturen de mogelijkheid te geven gemotiveerd een verlenging

van de overgangstermijn aan te vragen tot uiterlijk 31 augustus 2027. In dat geval zou de verantwoordelijkheid van het Agentschap Opgroeien voor de buitenschoolse kinderopvang langer doorlopen. Uiteindelijk weigerde de vorige Vlaamse regering in het voorjaar van 2024 om in te gaan op deze vraag. De nieuwe Vlaamse regering besliste echter om de overgangstermijn wel meer op maat te maken. Ze geeft gemeenten de mogelijkheid om pas op 1 september 2026 in te stappen in de volledige uitvoering van het decreet.

5.7.2. Noodzakelijke middelen voor volledige uitrol buitenschoolse opvang

De VVSG maakte samen met de Gezinsbond en het Vlaams Welzijnsverbond in het voorjaar van 2024 een dossier over de benodigde middelen om het decreet buitenschoolse opvang en activiteiten (BOA) integraal uit te voeren. De berekeningen resulteerden in een noodzakelijk bedrag van 334 miljoen euro per jaar, drie keer meer dan de 110 miljoen euro die de Vlaamse overheid tot nu toe uittrok. De drie organisaties riepen de nieuwe Vlaamse regering dan ook op om effectief te voorzien in deze middelen. Die vraag kreeg (deels) gehoor, met een extra jaarbudget van 80 miljoen euro. De VVSG vroeg om dat geld te gebruiken voor een hogere basissubsidie voor alle gemeenten door het basisbedrag per kind op te trekken. Daarnaast blijft een verder financieel groeipad absoluut noodzakelijk, want de financiering is nog altijd niet kostendekkend. De VVSG vroeg overleg over een aangepaste compensatieregeling voor besturen die BOA-middelen verliezen en toonde zich verder bezorgd over de verplichting om tot 2030 ten minste 50% van de subsidie te besteden aan kleuteropvang met kwaliteitslabel. De nieuwe Vlaamse regering besliste om met de extra middelen het basisbedrag per kind te verhogen, meer middelen uit te trekken per doelgroepkind en te voorzien in een compensatie voor gemeenten waar het basisbedrag vanaf 1 september 2026 lager is dan de huidige subsidies. Zij worden tot 1 september 2031 100% gecompenseerd.

5.7.3. Toekomst van samenwerkende onthaalouders

De transitie van samenwerkende onthaalouders naar een kinderdagverblijf is noodzakelijk maar complex. Een doordachte aanpak met aandacht voor de financiële, administratieve en sociale aspecten moet bijdragen aan een duurzame en kwalitatieve opvang. Lokale besturen ondervinden hierbij veel onzekerheid. Die veroorzaakt onrust bij de betrokken onthaalouders en de verantwoordelijken van de organisatoren gezinsopvang. De VVSG vroeg dan ook dringende politieke duidelijkheid en antwoorden over de concrete stappen en middelen waarin de Vlaamse regering wil voorzien voor deze ontwikkeling. Het 'Plan kinderopvang baby en peuter' van Vlaams minister Gennez stelt een vrijwillige omschakeling van de samenwerkende onthaalouders naar groepsopvang voor. De VVSG werkt mee aan de verdere uitwerking van dit voorstel.

5.7.4. Toekomstplan kinderopvang

Verschillende belanghebbenden van de toekomstwerf, met ook de VVSG, stelden een toekomstplan voor om de Vlaamse kinderopvang te hervormen. De voorstellen zijn het resultaat van anderhalf jaar werk van de toekomstgroep. De tekst is geen kant en klaar plan waarover iedereen het eens is, noch onderschrijft de VVSG op alle punten de het document. Maar het eindresultaat is wel een waardevol inspiratiedocument voor lokale politici. Ze kunnen hiermee een vanuit wetenschap en praktijk onderbouwd langetermijnplan opmaken om de doelstellingen te realiseren.

5.7.5. Investeringsplan kinderopvang

Voortbouwend op het memorandum van 2024, bepleitte de VVSG een Vlaams investeringsplan kinderopvang dat ruimte geeft voor uitbreiding van het aantal inkomensgerelateerde plaatsen. De nieuwe Vlaamse regering ging hierop in door te voorzien in 6.000 nieuwe plaatsen met de subsidie voor inkomensstarief én de mogelijkheid tot omschakeling van 4.000 plaatsen vrije prijs naar plaatsen met inkomensstarief.

5.7.6. Personeelsplan kinderopvang

De VVSG vroeg in haar memorandum om werk te maken van een volwaardig statuut met voldoende sociale bescherming voor elke medewerker in de kinderopvang, en een gedifferentieerd beroepenveld. De nieuwe Vlaamse regering besliste om het sui generis-statuuut verder te laten uitdoven. Vanaf 2026 kunnen geen nieuwe onthaalouders meer starten in deze opvangvorm: ze krijgen onmiddellijk het specifieke werknemersstatuuut. Daarnaast diende de VVSG samen met de andere kinderopvangkoepels een aanvraag in om werk te maken van een graduaatsopleiding voor kinderbegeleiders in de kinderopvang en het kleuteronderwijs. Deze zal ervoor zorgen dat kinderbegeleiders kunnen doorgroeien en moet leiden tot een educatieve versterking op de werkvloer. Het is de bedoeling dat onderwijsinstellingen deze opleiding in het schooljaar 2025-2026 kunnen aanbieden. De Valideringscommissie heeft ondertussen de beroepskwalificatie 'educatief begeleider jonge kinderen' goedgekeurd. Het dossier kan nu naar de Inschalingscommissie.

5.7.7. Regie kinderopvang

In haar memorandum bepleitte de VVSG een digitale strategie voor de lokale loketten kinderopvang en vooral het gratis door Vlaanderen ter beschikking stellen van de nodige software. Digitaal Vlaanderen maakte een analyse en schoof verschillende scenario's naar voor. Op basis van input van verschillende lokale besturen vroeg de VVSG een geïntegreerd en uniform systeem dat de huidige versnippering tegengaat. Gemeenten erkennen het belang van een verdere digitalisering, maar benadrukken dat deze gepaard moet gaan met gebruiksvriendelijkheid, minimale administratieve lasten en een heldere rolverdeling tussen het lokale en Vlaamse niveau. Alle belanghebbenden (ouders, organisatoren kinderopvang, loket kinderopvang) moeten uit de digitalisering voordeel kunnen halen. Vandaag wordt de kostprijs van de verschillende scenario's in kaart gebracht.

5.8. Omgeving

5.8.1. Naar één lijst van erkende keurders van waterafvoer

De aansluiting van een privéwaterafvoer op de riolering is onderworpen aan een controle door een erkende keurder. Zowel AquaFlanders als Vlario zijn erkend om keurders op te leiden en te erkennen. Gemeenten die willen weten of een keurder erkend is, moeten echter twee aparte databanken raadplegen. De VVSG drong er bij beide organisaties op aan om de data uit te wisselen zodat gemeenten kunnen kiezen welke databank ze gebruiken maar toch een zicht houden op alle data.

5.8.2. Rioleringen langs gewestwegen

In principe onderhoudt de rioolbeheerder of gemeente langs gewestwegen de afvalwaterinfrastructuur (inclusief gemengde riolen) en is het Agentschap Wegen en Verkeer verantwoordelijk voor de regenwaterinfrastructuur (zoals straatkolken, open grachten, enz.). De VVSG vroeg de gemeenten en rioolbeheerders een overeenkomst te ondertekenen om deze afspraak te bekrachtigen.

5.8.3. Doorstortscenario als mogelijk alternatief voor 'GAS 5'

Enkele tientallen Vlaamse gemeenten passen gemeentelijke administratieve sancties ('GAS 5') toe voor het beteugelen van kleine snelheidsovertredingen. Een deel van de geïnde middelen vloeit echter af naar de privébedrijven die de camerasystemen ter beschikking stellen. Andere besturen willen dat er geïnvesteerd wordt in het zogenaamde doorstortscenario, waardoor de overtredingen automatisch zouden worden verwerkt en de gemeenten hun aandeel van de inkomsten zouden krijgen. De VVSG bereidde een dossier voor dat pleit voor het doorstortscenario als een volwaardig alternatief naast 'GAS 5'. Daarbij moeten de voordelen van GAS 5 integraal behouden blijven, en moeten gemeenten, net zoals de FOD Justitie, een administratieve toeslag kunnen aanrekenen.

5.8.4. Coördinatie van mobiliteitsdata

Data worden steeds crucialer bij het voeren van een (lokaal) mobiliteitsbeleid. Op dit moment bestaan er verschillende data-(visualisatie)initiatieven geïnitieerd door de Vlaamse overheid, onder de regie van Digitaal Vlaanderen en het Departement Mobiliteit en Openbare Werken. De VVSG vroeg meer duidelijkheid over de manier waarop data gedeeld worden. Hetzelfde geldt m.b.t. de rol van de Vlaamse en Europese 'data spaces' en hoe ze zich verhouden ten opzichte van elkaar. Ten derde moet erover gewaakt worden dat er geen gelijkaardige data-initiatieven geïnitieerd worden door de verschillende entiteiten van de Vlaamse overheid. De regisseursrol van Digitaal Vlaanderen en Departement Mobiliteit en Openbare Werken binnen het mobiliteitsdataluik wordt dan ook onmisbaar. Tot slot moet het 'only-once principe' in het (mobiliteits)databeleid altijd primeren.

5.8.5. Routeplanning openbaar vervoer in Vlaanderen

Met de invoering van het principe van de basisbereikbaarheid werd het openbaar vervoersnet heringedeeld en verscheen de term Hoppin als overkoepelend merk. De routeplanners van De Lijn en Hoppin zijn echter nog niet geïntegreerd. Dat leidt tot verwarring bij reizigers, vooral omdat de routeplanner van De Lijn geen routeadvies biedt voor Flexvervoer. De VVSG vroeg daarom aan de Vlaamse regering en De Lijn om beide apps te integreren tot één toepassing met alle vervoersmodi. Verder loopt de communicatie over verschillende vervoersnetten en -systemen momenteel via meerdere kanalen, wat voor complexiteit zorgt. Lokale besturen krijgen de vraag om dit complexe verhaal over te brengen naar de burgers. Eerder vroeg de VVSG al één centrale communicatiebron voor lokale besturen. Eenduidige communicatiestromen en routeadvies zullen reizigers en gemeenten ten goede komen.

5.8.6. Openbare verlichting langs gewestwegen

Naar aanleiding van de verleding van de openbare verlichting rezen vragen over het eigenaarschap, het beheer en de kosten van de openbare verlichting langs gewestwegen. Het Agentschap Wegen en Verkeer wil die voor zowat de helft van de lichtpunten bij de gemeenten leggen. Voor de VVSG is de wegbeheerder in principe verantwoordelijk voor het beheer van de eigen wegen, inclusief de openbare verlichting. De gemeente kan dat alleen doen als er ook een samenwerkingsovereenkomst wordt gesloten die op een billijke manier ook rekening houdt met de kosten. Waar dit niet op korte termijn mogelijk is, zijn een duidelijk engagement en stappenplan nodig. Verder willen de gemeenten niet dat zij in de eerste plaats verantwoordelijk kunnen worden gesteld voor ongevallen die zich voordoen op wegen die ze niet beheren.

5.8.7. Ontvankelijkheid en volledigheid van omgevingsvergunningdossiers

Het ontwerpdecreet dat het omgevingsvergunningsdecreet wijzigt wil dat de aanvrager, alvorens beslist wordt over de ontvankelijkheid van een dossier, de aanvraag kan vervolledigen. De VVSG ging hiermee akkoord en blijft voorstander van het bestaande principe waarbij een onontvankelijk dossier 'aan de poort' stopt. Zo worden aanvragers aangeemoedigd onmiddellijk een volledig dossier in te dienen en wordt de werklast voor gemeenten niet onnodig verzwaard. De VVSG vreest dat de invoering van een administratieve beroepsmogelijkheid over de ontvankelijkheid van een dossier, de kans vergroot dat een aanvrager pas in beroep een dossier aanvult om zo een beoordeling in eerste aanleg te omzeilen en een beroepstrap te vermijden. De VVSG vroeg dan ook om geen administratieve beroepsmogelijkheid tegen een onontvankelijkheid in te voeren. Daarnaast moeten gemeenten aanvullende stukken kunnen opvragen. Als die ontbreken, is het dossier gewoon onontvankelijk. Desgevallend kan voor de VVSG het college een uitspraak doen als er tussen over de ontvankelijkheid een betwisting rijst tussen de aanvragen en de omgevingsambtenaar, met eventueel een beroepsmogelijkheid bij de deputatie. Daarna moet het dossier voor de inhoudelijke beoordeling naar de gemeente terugkeren.

5.8.8. Gedoogtoets voor verjaarde stedenbouwkundige misdrijven

Gemeenten zijn vragende partij voor een regeling voor illegale constructies die de overheid niet meer mag handhaven wegens de verjaring, terwijl ze die ook niet mag regulariseren. Een nieuwe regeling moet maatwerk mogelijk maken. Met een individuele beoordeling van een verjaarde overtreding kan de overheid voorwaarden opleggen voor een betere ruimtelijke ordening. De VVSG vraagt geen generaal pardon voor niet regulariseerbare overtredingen die al lang verjaard zijn. Een regeling moet stimuleren dat men zich aan de regels houdt. Dit kan door pas 20 jaar na de verjaring een niet vergunbare overtreding in aanmerking te laten komen voor een gedoogtoets. Daarnaast pleit de VVSG ervoor dat de eigenaar een meerwaarde betaalt als zijn illegale constructie toch vergund wordt. Als uit de beoordeling blijkt dat een vergunde status niet wenselijk is, moeten er instrumenten zijn om de goede ruimtelijke ordening te herstellen, minstens door het invoeren van een voorkeepsrecht op illegale constructies.

Een aandachtspunt bij de voorgestelde 'maatwerk'-oplossing is de werklast voor de gemeenten. Verder moet de gedoogtoetsmodule in de omgevingsvergunningsprocedure komen, zodat er slechts één beslissing is van de overheid, en geen twee. De VVSG wil dat aan de beslissing over de gedoogtoets altijd een openbaar onderzoek voorafgaat. Bij een beroep bij de deputatie tegen de beslissing over de omgevingsvergunningsprocedure mag die niet opnieuw over de uitkomst van de gedoogtoets uitspreken.

5.8.9. Modernisering milieueffectrapportage

De MER-regelgeving gaat op de schop. De voor gemeenten meest relevante wijziging in het decreet van 17 mei 2024 is dat de eindverantwoordelijkheid over de goedkeuring van het plan-MER en in de toekomst ook die van de project-MER naar het college verhuist. De VVSG kreeg de vraag van de Vlaamse regering om advies uit te brengen bij een voorontwerp van MER-besluit. De VVSG formuleerde geen fundamentele bedenkingen, maar gaf wel mee dat de Nota aan de Vlaamse regering te gemakkelijk stelt dat dit besluit geen impact heeft op de gemeenten. Die zullen weldegelijk extra kosten hebben doordat ze meer screeningsnota's moeten controleren en plan- en (op termijn) project-MER's zélf beoordelen. Dit vereist extra opleidingen van personeel. Gemeenten zullen ook hun dossierbehandelingssysteem moeten laten aanpassen door de

softwareleverancier. Daarnaast formuleerde de VVSG nog enkele meer punctuele vragen en opmerkingen.

5.8.10. Aangepast omgevingshandhavingsbesluit

De Vlaamse regering vroeg eind mei 2024 het advies van de VVSG over twee uitvoeringsbesluiten bij het zgn. implementatiedecreet. Dat past de handhavingsregels voor omgeving, onroerend erfgoed en handelsvestigingsbeleid aan aan het kaderdecreet Vlaamse handhaving. De VVSG oordeelde positief over het feit dat door dit decreet en besluit handhavingsboetes terugvloeien naar de gemeenten, die ook een belangrijk deel van het werk doen. De VVSG vroeg wel een heldere definiëring van de bevoegdheden van de respectieve overheidsniveaus. Daarnaast is het wenselijk om niet langer voor milieutoezichthouders een harde personeelsnorm te bepalen. Gemeenten hebben eerder nood aan een realistische inschatting van de te verwachten werklast. Verder vroeg de VVSG om de periode tussen de goedkeuring en de inwerkingtreding van het besluit te gebruiken om de gemeenten te helpen om de overgang concreet te plannen.

5.8.11. Aangepast omgevingsvergunningsbesluit

Helemaal op het einde van de vorige legislatuur keurde het Vlaamse Parlement het decreet goed met de modulaire omgevingsvergunningsprocedure. In juni 2024 vroeg de Vlaamse regering de VVSG om advies bij een uitvoeringsbesluit bij dit decreet. De VVSG wil geen anonieme bezwaren toelaten in de vergunningsprocedure. Papieren bezwaren moeten op dezelfde manier behandeld worden als digitale: de inhoud is voor iedereen openbaar, de persoonsgegevens zijn alleen bij de overheid bekend. Verder vroeg de VVSG om de periode tussen de goedkeuring en de inwerkingtreding van het besluit te gebruiken om de gemeenten te helpen bij de overgang, o.a. wat betreft de nodige softwareaanpassingen, en hiervoor een concreet plan op te stellen.

5.8.12. Landbouwgronden in publieke handen

In de discussie over de beschikbaarheid van voldoende landbouwgronden spelen ook de gemeenten een rol. De Vlaamse overheid moet de nodige instrumenten creëren zodat die een beleid kunnen voeren om landbouwers gemakkelijker toegang te geven tot grond. Zo zouden gemeenten meer mogelijkheden moeten krijgen om als verpachter exploitatievoorwaarden op te leggen en als verkoper om de koper te kiezen. Daarnaast moeten lokale besturen de autonomie hebben over hoe ze hun patrimonium beheren. De verkoop in plaats van het behoud van gronden is daarbij een volwaardige optie. De VVSG vindt dat er geen Vlaams verbod mag komen om gronden van lokale besturen te verkopen. Publieke en private eigenaars moeten op dat vlak een gelijke behandeling krijgen.

5.8.13. Retributiereglement nutswerken

Naar aanleiding van een klacht vanuit de glasvezelsector tegen een gemeentelijk retributiereglement voor werken aan nutsleidingen, overlegde de VVSG met het Agentschap Binnenlands Bestuur en de sector. Volgens de VVSG kunnen gemeenten een retributie heffen voor de opvolging van de opdrachtgevers van nutswerken met als doel het beperken van de hinder en het kwalitatieve herstel van het openbaar domein. De minister van Binnenlands Bestuur besliste om het reglement niet te vernietigen, maar daartegen werd beroep aangetekend bij de Raad van State. Een uitspraak is er nog niet.

5.8.14. Beleidsvoorstellen over water, openbare werken en klimaat

De wateruitdagingen worden alsmaar groter: langere periodes van droogte en meer kans op wateroverlast met extra druk op de lokale fijnmazige waterstelsels. Verder zal de nabijgevoerde Europese deadline voor het behalen van de goede toestand van watersystemen niet gehaald worden. Gemeenten zijn een cruciaal niveau om het watersysteem in een goede toestand te krijgen. De Vlaamse regering moet dit erkennen en volop inzetten op goede afspraken met de lokale besturen, capaciteitsopbouw (zowel qua inhoud als financiering) en duidelijkheid over doelstellingen en financiering. Dat moet gebeuren op hoofdlijnen, zonder te vervallen in detailregulering. De VVSG vroeg dan ook om de vele subsidies die lokale besturen ondersteunen in klimaatadaptatie te bundelen binnen een klimaatovereenkomst en te koppelen aan doelstellingen, niet aan projecten. Laat gemeenten ook vrij in hoe ze zich organiseren om de lokale wateruitdagingen aan te gaan. Als de Vlaamse overheid wil sturen in tussenstructuren, dan moeten het er zijn waarin lokale besturen een rechtstreekse en impactvolle stem hebben.

5.8.15. Werking en besteding Sociaal Klimaatfonds

Het Sociaal Klimaatfonds is het Europese antwoord op de uitbreiding van het emissiehandelssysteem naar gebouwen en transport (ETS II). ETS II legt een koolstofprijs op voor fossiel energieverbruik in gebouwen en brandstoffen voor transport en wordt vanaf 2027 van kracht. Om de negatieve financiële gevolgen van ETS II op kwetsbare groepen in de samenleving te compenseren, heeft België recht op middelen uit het Sociaal Klimaatfonds. Daarvoor moet het uiterlijk in juni 2025 bij de Europese Unie een Sociaal Klimaatplan indienen. De VVSG formuleerde een aantal voorstellen voor de besteding van deze middelen en wil ook betrokken blijven bij de verdere uitwerking ervan. Zo moet in de plaats van de ontwikkeling van veel nieuwe instrumenten, de nadruk liggen op maatregelen en initiatieven die hun nut bewezen hebben en breed toepasbaar zijn door één overheid of via een constructieve samenwerking tussen overheidsniveaus. Verder is een stabiele financiering met voldoende autonomie én maatwerk voor lokale besturen essentieel. De tijdelijke doelstellingen en financiering van het fonds mogen niet ten koste gaan van structurele, duurzame en kwaliteitsvolle dienstverlening aan burgers. De VVSG vroeg verder dat het Sociaal Klimaatfonds vooral inzet op steun aan de meest getroffen doelgroepen.

5.8.16. Toekomst Lokaal Energie- en Klimaatpact

Het Lokaal Energie- en Klimaatpact (LEKP) is een overeenkomst tussen lokale besturen en de Vlaamse overheid om klimaatdoelstellingen te vertalen in concrete en meetbare acties. In haar Memorandum voor de verkiezingen van 2024 pleitte de VVSG voor een aanzienlijke verhoging van de middelen ter vervanging van de financiering via projectoproepen, en voor het bundelen van beleidsmaatregelen. Vlaams Minister van Binnenlands Bestuur Crevits wil het LEKP omvormen tot een structureel dialoogplatform. Tegelijk wordt de basisfinanciering ervan na 2026 geschrapt. Dit brengt risico's met zich mee, want zonder structurele middelen dreigt een achteruitgang van het lokale klimaatbeleid. Het vertrouwen van lokale besturen in de Vlaamse overheid kan dalen en de uitvoering van Vlaams en federaal klimaatbeleid wordt moeilijker. Om dit te voorkomen, zijn structurele financiering en samenwerking via een dialoogplatform cruciaal, met een focus op concrete en actiegerichte doelstellingen die een breed draagvlak bij lokale besturen en burgers creëren. De VVSG formuleerde voorstellen voor de invulling van een dialoogplatform en benadrukte deze cruciale krachtlijnen: basisfinanciering als hefboom voor lokaal

klimaatbeleid met een bundeling van middelen, gezamenlijke Vlaamse doelstellingen uitvoeren en drempels in de uitvoering detecteren en wegwerken.

5.8.17. Aanbevelingen voor duurzame wijkrenovaties

Het '100 Wijken Platform' ondersteunt Vlaamse gemeenten om de doelstellingen van het Lokaal Energie- en Klimaatpact (LEKP) in specifieke wijken te realiseren. Dit initiatief van Agentschap Binnenlands Bestuur, uitgevoerd door Architecture Workroom Brussels en een consortium van experts, heeft op basis van sessies met tien Vlaamse gemeenten die in specifieke wijken werken aan energie, klimaat en mobiliteit een 'oogstnota' met beleidsaanbevelingen opgesteld, die de VVSG onderschreef. Het gaat o.m. over duidelijke doelstellingen, een aanpassing van de nettarieven zodat investeren in duurzame energie aantrekkelijker wordt, een hervorming van het EPC-label, een beleidskader voor warmtetransitie, enz.

5.9. Wonen

5.9.1. Overnameprijs sociale woningen lokale besturen

De VVSG vroeg de vorige Vlaamse minister van Wonen Diependaele om een oplossing voor de te lage prijs die woonmaatschappijen mogen of willen betalen bij de overname van sociale woningen van gemeenten of OCMW's. Er is amper onderhandelingsmarge, de schattingen door de Vlaamse overheid zijn vaak te laag en er is het specifieke probleem van sociale woningen die lokale besturen met eigen middelen hebben gebouwd.

5.9.2. Herinvesteringsverplichting bij geconventioneerd verhuren

Het geconventioneerd (ver)huren of budgethuren is een systeem waarbij een woning door een private initiatiefnemer, een lokaal bestuur of een woonmaatschappij wordt verhuurd aan een afgebakende doelgroep tegen een huurprijs die ten minste 15% onder de marktprijs ligt. Om dit te stimuleren, krijgt de woonmaatschappij of de private initiatiefnemer maandelijks van de Vlaamse overheid een subsidie van 30% van de markthuurprijs, waarvan minimaal de helft naar de huurkorting gaat. De subsidies voor de geconventioneerde huurwoningen gelden voor ten hoogste zeventwintig jaar. Voor gemeenten, intergemeentelijke samenwerkingsverbanden, OCMW's, welzijnsverenigingen en autonome gemeentebedrijven geldt een herinvesteringsverplichting als de geconventioneerde verhuring stopt, zoals bij verkoop of het stopzetten van dit beleid. Dat betekent dat de venale waarde van de woning binnen de vijf jaar moet worden geherinvesteerd in sociale huisvesting. Voor de VVSG doorkruist deze verplichting mogelijke initiatieven van lokale besturen. Ze perkt immers de lokale beleidsruimte en regisseursrol sterk in. Gemeenten moeten flexibel kunnen inspelen op de belangrijkste noden. Bovendien worden lokale besturen verplicht onder de marktprijs te blijven verhuren, ook als ze geen Vlaamse subsidies van de Vlaamse overheid krijgen. De herinvesteringsverplichting is ook disproportioneel, want maar een deel van de subsidie gaat niet naar de huurderskorting, bv. voor de huurdersadministratie. Bovendien maakt de regeling geen onderscheid naargelang de duurtijd van de huur (en dus de ontvangen subsidies). De VVSG vroeg dan aan de nieuwe Vlaamse minister van Wonen om deze regeling ongedaan te laten maken. Uit gesprekken met het kabinet van de nieuwe Vlaamse minister van Wonen bleek bereidheid om hiervoor tegen eind 2025 een oplossing te zoeken.

5.10. Andere dossiers

5.10.1. Naar een nieuwe ondersteuningsstructuur voor ICT

De VVSG zette haar schouders onder de oprichting van een ondersteuningsstructuur die de lokale besturen ontzorgt bij de digitale transformatie. Het Vlaamse relanceproject 'Lokaal Digitaal' maakt hier werk van. De werkzaamheden evolueren gunstig en houden grotendeels rekening met de uitgangspunten van de VVSG. Het komt er nu op aan om hiermee door te gaan en dit belangrijke project spoedig te realiseren. Daarom vroeg de VVSG de vorige Vlaamse regering om een aantal principesbeslissingen te nemen. De nieuwe Vlaamse regering nam dit alvast op in haar regeerakkoord.

5.10.2. Aanbevelingen over gemeenschapsinfrastructuur

Goed samenleven in een dorp of heeft nood aan infrastructuur om het buurtleven, het jeugd- en socio-cultureel werk, kunstzinnige en culturele activiteiten, sociale projecten en sportinitiatieven te versterken. Vandaag staat dergelijke gemeenschapsinfrastructuur onder druk. Er zijn noden en uitdagingen op het vlak van eigenaarschap, duurzaamheid, efficiënt ruimtegebruik enzovoort. De VVSG pleitte daarom samen met enkele partnerorganisaties voor een grotere betrokkenheid van en een partnerschap met de Vlaamse overheid, bijvoorbeeld met een Vlaamse expertisecel en een transversale aanpak in het nieuwe regeerakkoord. Op federaal niveau zou een btw-verlaging zoals die al bestaat voor scholen soelaas kunnen bieden.

5.10.3. Intentieverklaring over e-boeken in de bibliotheek

De Vlaamse overheid, de uitgevers, auteurs en de vertegenwoordigers van de bibliotheken willen e-boeken via de bibliotheek op een laagdrempelige manier blijven aanbieden en tekenen daarom een nieuw model uit. De vraag naar e-boeken in de bibliotheek neemt immers snel toe. De VVSG ging in op de vraag uit de sector om hierover een intentieverklaring te ondertekenen als vertegenwoordiger van alle gemeenten.

5.10.4. Duurzameontwikkelingsdoelstellingen (SDG's) en lokaal mondiaal beleid

De nieuwe Vlaamse regering was van plan om ongeveer 2 miljoen euro te besparen op het 'Noordluik' van ontwikkelingssamenwerking, waarbij alle subsidies in het kader van de verankering van de internationale ontwikkelingsagenda in Vlaanderen (SDG's) stopgezet zouden worden, inclusief de subsidie aan de VVSG voor lokale verankering van de SDG's en lokaal mondiaal beleid. Na diverse gesprekken werd beslist om de subsidie aan de VVSG alvast voor 2025 te behouden.

6. Internationale dossiers

6.1. Toekomst EU-cohesiefondsen

Het cohesiebeleid van de Europese Unie na 2027 moet de lokale overheden centraal stellen. Enkel zij kunnen ervoor zorgen dat het cohesiebeleid plaatsgebonden en effectief is. De lokale besturen hebben al bewezen dat zij oplossingen vinden voor crisissituaties en langetermijninvesteringen kunnen uitvoeren, en dit ten voordele van de burger. Daarom vroeg de VVSG om de lokale besturen te betrekken in elke fase van het cohesiebeleid, ervoor te zorgen dat de cohesiefondsen een bijdrage blijven leveren aan het lokale investeringsbeleid, dat de administratieve lasten rond de cohesiefondsen verminderd worden en dat er geïnvesteerd wordt in lokale kennis en vaardigheden.

6.2. Nieuwe EU-richtlijnen overheidsopdrachten

De VVSG nam een standpunt in n.a.v. de komende herziening van de Europese richtlijnen overheidsopdrachten. De VVSG vroeg aan de Europese Commissie aandacht voor een vermindering van de administratieve lasten, een duidelijker kader voor raamovereenkomsten, ruimte voor lokale besturen om samen te werken, meer duidelijkheid over de regels van non-discriminatie en lokale voorrang, de uitsluiting van specifieke diensten zoals verzekeringen en meer inspanningen voor kennisdeling. Van de Belgische wetgever verwacht de VVSG dat de regelgeving niet verder gaat dan wat Europa vraagt, eenvoudige procedures, ruimte voor nabijheid en lokale verankering. Verder is er nood aan een feedbackmechanisme voor niet-inschrijvers (voor zover dat kan zonder extra rapporteringsverplichtingen) en een platform om bedrijven die deelnemen aan overheidsopdrachten te kunnen evalueren. Verder wil de VVSG dat het opvragen van het strafregisters van buitenlandse deelnemers aan overheidsopdrachten wordt vereenvoudigd.